

Letalski napad na japonski otok

Ameriški letalci potopili tri japonske parnike v filipinskih vodah. Japonci izgubili sto bojnih letal v bitkah nad Javo in Burmo. Ruski padalci se spustili na tla v ozadju nemških bojnih črt in razbili komunikacijske zveze. Angleži bombardirali orožne in municijske tovarne v pariškem distriktu

San Francisco, Cal., 5. marca.—Trideset letal, najbrže ameriških, je bombardiralo Minami Toku, japonski otok v grupi Marianas, se glasi radijsko poročilo iz Tokija. Ta leži okrog tisoč milj severozapadno od ameriškega otoka Wake, ki so ga okupirali Japonci, in 1200 milj južno-vzhodno od Tokija.

Tokio poroča, da so Japonci sestrelili sedem letal in da so bombe razdele eno poslopje in ubile ter ranile osem oseb. Naznailo o napadu na otok je bilo objavljeno v japonskem in angleškem jeziku.

Honolulu, Havaj, 5. marca.—Štiri bombe so padle na to mesto večer, poroča poveljstvo ameriške armade. Bombe so vrgli japonski letalci in ta je bil prvi napad od 7. decembra preteklega leta. Bombe niso povzročile nobene škode.

Washington, D. C., 5. marca.—Vojni departament je naznanil, da so ameriški letalci potopili tri japonske parnike, katerih skupna teža je znašala 30,000 ton, v zalivu Subic, ki leži severno od Bataanskga polotoka.

Bandoeng, Java, 4. marca.—Holandske in zavezniške čete so poglajale japonske invaderje na sedem milj v nekem sektorju in začele protiofenzivo, da vržejo sovražnika nazaj na morje. Zavezniška letala in bojne ladje so tudi v akciji in bombardirajo japonske vojaške transporte. Komunikacije holandskega poveljstva pravi, da se je situacija izboljšala.

Ljute bitke se nadaljujejo v ozračju nad Javo. Holandski, britski in ameriški letalci so poglajali v beg 60 japonskih bombnikov, ki so se pojavili nad Bandoengom, kjer je glavni stan zavezniškega poveljstva. Devet japonskih bombnikov je bilo sestreljenih.

Pegu, Burma, 4. marca.—Britske čete drže svoje pozicije ob teki Sittang kljub sriditim japonskim napadom. Letalci so izvršili uspešne napade na japonske vojaške koncentracije pri Rangoonu, glavnemu burmskemu mestu. Nebojevniki so se umaknili iz tega mesta in tam so ostale le vojaške čete.

General Archibald Wawell, ki je bil razrešen kot vrhovni poveljnik zavezniške oborožene sile na Javi, je obiskal burmsko fronto na svoji poti proti Indiji. On je bil imenovan za poveljnika v Indiji.

Uradni komunikacije, objavljen danes zjutraj, pravi, da so Japonci izgubili sto bojnih letal v spopadih z zavezniškimi nad Burmo in Javo v zadnjih štirih dneh.

London, 4. marca.—Admiral C. E. L. Helfrich, vrhovni poveljnik holandske bojne mornarice v vodah Vzhodne Indije, je resigniral, poročajo tukajšnji holandski krogi. On je nasledil kot poveljnik mornarice ameriškega admirala Thomasa C. Harta.

Washington, D. C., 4. marca.—Mornariški departament poroča, da so ameriški letalci sestrelili šest japonskih bombnikov v bitki v zraku v bližini Gilbertovih otokov na Pacifiku. Ti otoki leže 1200 milj severovzhodno od Avstralije.

V bitki se je posebno izkazal letalski poročnik Edward H. O'Hara iz St. Louisa, ki je razbil šest japonskih bombnikov. Sprad v zraku je sledil japonskemu napadu na enote ame-

Senator okrcal ameriške firme

Sovražnik informiran o vojaških tajnostih

Washington, D. C., 4. marca.—Senator Joseph C. O'Mahoney, demokrat iz Wyominga, je dejal, da so nekatere ameriške kompanije, ki sklepajo pogodbe z vlado glede produkcije bojne opreme, povezane z mednarodnimi karteli, katerih delničarji so tudi Nemci in da so te odgovorne, da sovražnik dobiva informacije o militarnih tajnostih. To izjavo je senator podal pri zaslišanju o načrtu federalnega justičnega departamenta glede uhajanja vojaških tajnosti. On je dejal, da prihajajo vojaške tajnosti iz teh virov v večjem obsegu kot pa iz člankov v časopisju.

Po O'Mahoneyjevi obdolžitvi ameriških kompanij je senator Austin, načelnik justičnega pododseka, prekinil zaslišanje, zato pa je naznanil, da bo pozval justičnega tajnika Francis Bidla, naj sestavi nov načrt in ga predloži pododseku.

Čudno je to, ker senatni pododsek sploh vodi zaslišanje o uhajanju važnih militarnih tajnosti, ki pa je očito, da so mogoče ameriške korporacije sklenile dogovore s sovražniki, je rekel O'Mahoney. Senator Austin je potem izjavil, da so bili dogovori med temi korporacijami in mednarodnimi karteli sklenjeni pred japonskim napadom na Pearl Harbor. O'Mahoney je potem citiral slučaj Bausch & Lomb Co., ki izdeluje steklene leče za ameriške podmornice. Ta je objavljala poročila, koliko teh leč izdela in Nemečja je natančno vedela, koliko podmornic zgradi Amerika.

Senator je naglasil, da je to resna stvar in da mora kongres nekaj storiti, da zamaši luknje, skozi katere uhajajo informacije o vojaških tajnostih.

Švedska pomoč grškim prebivalcem

Turčija sprejme pet tisoč otrok

Stockholm, Švedska, 4. marca.—Švedska pošlje veliko pomoč s sodelovanjem Rdečega križa v obliki živeža, obleke in drugih potrebščin stradalim prebivalcem v Grčiji. Parnik Hallaren, naložen s potrebnimi, odpluje iz Gothenburga proti Atenam prihodnji teden.

Uprava švedskega Rdečega križa je darovala \$50,000 v sklad za pomoč finskim otrokom. Okrog 7000 finskih otrok je dospelo na Švedsko pred nekaj tedni, kjer so jih vzeli v oskrbo družine in javni zavodi. Rdeči križ je prispeval dodatno vsoto \$25,000 za nasičevanje norveških otrok.

Švedske avtoritete so izjavile, da so pripravljene sprejeti norveške otroke, katerim pa major Vidkun Quisling, norveški premijer in Hitlerjeva ulka, ne dovoliti odhoda na Švedsko. On in drugi norveški nacija trdijo, da ne potrebujejo zunanje pomoči, čeprav je znano, da je na Norveškem veliko pomanjkanje.

Ankara, Turčija, 4. marca.—Mednarodni rdeči križ je storil korake glede preselitve 9000 grških otrok, se glasi tu objavljeno naznanilo. Turčija bo vzela v oskrbo 5000 otrok, Švica 2000, ostali pa bodo poslani v Egipt in Palestino.

Nemško letalo se razbilo na Irskem

Dublin, Irsko, 4. marca.—Uradno poročilo pravi, da je nemško letalo treščilo na tla v okraju Cork in se razbilo. Vsi člani posadke so se ubili.

VELIKA AMERIŠKA FINANČNA POMOČ BRAZILIJU

Washington naznanil sklenitev dogovorov RAZVOJ KAVČUKARSKE INDUS-TRIJE

Washington, D. C., 4. marca.—Amerika in Brazilija sta večer podpisali več dogovorov glede finančne pomoči tej južnoameriški republiki, da bo lahko pospešila oborožitveni program in razvoj kavčukarske industrije. Brazilija bo dobila od Amerike skoraj \$250,000,000 v obliki posojil in kreditov. Pričakuje se, da bo Amerika dobila 60,000 do 70,000 ton kavčuka iz Brazilije letno v smislu sklenjenih dogovorov.

Razvoj kavčukarske in rudarske industrije v Braziliji je glavni cilj dogovorov. Ameriška finančna pomoč bo omogočila doseg tega cilja. Brazilija potrebuje najmanj sto milijonov dolarjev za izvedbo svojega oborožitvenega programa in konstrukcije utrdb na svojem obrežju, da se zaščiti proti možnosti sovražnega napada.

Dogovori so bili sklenjeni po večtedenskih pogajanjih med reprezentanti ameriške in braziliske vlade. Ti so v soglasju z zaključki, ki so bili sprejeti na konferenci zunanjih ministrov ameriških republik, ki se je pred nekaj meseci vršila v Rio de Janeiru, Brazilija. Ti se nanasajo na skupno obrambo zapadne hemisfere proti agresorjem.

V imenu Amerike so dogovore podpisali pomožni državni tajnik Sumner Welles in uradni Export-Import banke, v imenu Brazilije pa dr. Arthur Costa, finančni minister, in Carlos Martins, brazilski poslanik v Washingtonu.

Dogovori določajo med drugimi mobilizacijo brazilskih produkcijskih sredstev, razvoj in ekspanzijo rudarstva v Itabari in drugih brazilskih pokrajinah, finančno pomoč iz posojilno-najemninskega sklada, ustanovitve posebnega sklada po Rubber Reserve Co., podružnici korporacije za rekonstrukcijo financ, in razvoj kavčukarske industrije ter povečanje produkcije kavčuka v dolini ob reki Amazon in sosednih pokrajinah.

Sodnik izključil Viereckovega odvetnika

Washington, D. C., 4. marca.—Odvetnik Emil Morosini, zagovornik G. S. Vierecka, Hitlerjevega agenta, je bil izključen od nadaljnjega udeležbe v procesu, ko je obdolžil federalnega sodnika F. D. Lettsa, da je prežet s predsodki proti obtožencu. Morosini je protestiral, ker je sodnik ignoriral argumente v prilog Vierecku. Obravnava je bila potem prekinjena. Viereck je obtožen, da je zadržal važne informacije, ko se je registriral kot agent nemške vlade pri državnem departmentu.

Kuba pritiska na argentinsko vlado

Buenos Aires, Argentina, 4. marca.—Zunanji urad je naznanil, da je Kuba pozvala argentinsko vlado, naj se odpove reprezentaciji italijanskih interesov v Havani. Sličen poziv je naslovila Argentinina panamska vlada. Doslej je že pet ameriških republik speličalo na Argentinino, naj se odpove reprezentaciji italijanskih interesov in pričakuje se, da jim bodo v tem sledile ostale države, ki so pretrgale diplomatske odnose z osi.

Domače vesti

Iz Clevelanda

Cleveland.—Dne 2. marca je umrl Frank Kramar starejši, star 84 let in rojen v Hrušici pri Ljubljani. V Ameriki je bil 37 let in tu zapušča sina, znanega gostilničarja. — Dalje je umrl Frank Skubic, star 60 let in doma iz Podlipoglave pri Mokronogu na Dolenjskem.—Bivši clevelandski rojak Jos. Strmole je pred dnevi umrl v Detroitu in njegovo truplo je bilo pripeljana semkaj za pokop. Star je bil okrog 54 let.—Rojakinja Vavpotič, žena tajnika društva Lunder-Adamič, je padla na ulici in si zlomila desno nogo.

Minnesotske vesti

Duluth, Minn.—Matija Pogorelec sporoča, da je prvi prišel na Ely pred 49 leti. Toliko v popravku prejšnje vesti.—V Evelyth je umrl Matt Miroslavič, star 68 let in rojen nekje na Dolenjskem. Pred leti je vodil gostilno. Zapušča družino.

Naši vojaki

Indianapolis.—Od društva 34 SNPJ so v službi Strica Sama naslednji člani: Albert Glegor, Joseph Semich, Avgust Marolt, Adolf Medley, Adolf Butara, Henry Urbančič, Ciril Bajt, Frank Berkepec in Louis Metelko. Srečen povratek vsem!

Članica v bolnišnici

West Allis, Wis.—Mary Jerman, članica društva 104 SNPJ, se nahaja v St. Joseph Hospitalu, kjer se je morala zadnje dni podvreči težki operaciji. Člani in članice naj jo obiščejo. Želja članstva je, da kmalu okrevata.

Dodatek k vesti iz Kansasa

Chicago.—Pokojni Mihael Tanten, ki je umrl pred kratkim v Pittsburgu, Kans., je bil rojen v Gotni vasi, fara Šmihel pri Novem mestu, v Ameriki pa zapušča omoženo hčer nekje v Missouriju, tri polsestrice v Milwaukeeju in tri bratrance v Chicagu, v starem kraju pa brata in ne v Michiganu kot je bilo prvič poročano.

General Gamelin molči na obravnavi

Daladier napadel jeklarski trust

Riom, Francija, 4. marca.—General Maurice Gustave Gamelin, bivši vrhovni poveljnik francoske oborožene sile, ni hotel odgovorjati na stavišča vprašanja na obravnavi pred vrhovnim sodiščem in ne zagovarjati sebe in armade. On in drugi bivši francoski voditelji, med katerimi sta bivša premijera, Edouard Daladier in Leon Blum, so bili postavljeni pred sodišče na obtožbo, da so pahnili nepravilno Francijo v katastrofalno vojno z Nemčijo.

Ko je Pierre Caous, predsednik sodišča, čital obtožnico proti Gamelinu, je slednji le ponavljal izjavo, da nima kaj pristaviti. "Ali ne mislite, da armada, katero ste vodili v boj, potrebuje obrambe z vaše strani?" ga je vprašal Caous.

"Kako naj govorim za obrambo armade v položaju, v katerem se nahajam," je bil odgovor.

Edina druga priča, ki je govorila na obravnavi, je bil Daladier. On je dejal, da so industrijski voditelji sabotirali produkcijo orožja, dokler niso bile te podržavljene. On je napadel jeklarski trust Schneider-Creusot in obdolžil direktorje, da so zavrnili njegov predlog glede produkcije orožja v severni Afriki, ki naj bi se vršilo pod skupnim nadzorstvom. Industrijski magnat Edgar Brandt je bojkotiral načrt tik pred izbruhom vojne. Brandt je tudi namenoma oviral produkcijo orožja.

Morgenthau predložil nov davčni načrt

Armada počisti zapadno obrežje

Premestitev sovražnih tujcev naznanjena

San Francisco, Cal., 4. marca.—General J. L. Dewitt, poveljnik vojaških distriktov na zapadni obali, je izjavil, da bodo veliki kompleksni ozemlja Californije, Oregona, Washingtona in Arizone razglašeni za militaristične cone in da bodo vsi sovražni tujci premeščeni iz teh con. To velja za Nemce, Italijane in Japonce. Premesteni bodo celo Japonci, ki so bili rojeni v tej deželi in so ameriški državljani.

Najprej bodo premeščeni Japonci, potem pa Nemci in Italijani. Domneva je, da v omenjenih državah biva 200,000 sovražnih tujcev. Distrikti, iz katerih bodo tujci izgnani, vključujejo vse pokrajine ob zapadni obali. Več tisoč Japoncev živi v rodovitnih dolinah ob Pacifiku.

General Dewitt ni povedal, ali bodo v militaristične cone, iz katerih bodo sovražni tujci izgnani, poslani novi naseljenci. Japonci so lastniki bogatih in rodovitnih krajev v Californiji in drugih zapadnih državah.

Pastorji obrnili hrbet Quislingu

Veraska vojna na Norveškem na vidiku

Bern, Švica, 4. marca.—Samo osemnajst izmed 1500 pastorejv se ni pridružil norveškemu škofom, ki so resignirali zadnje nedelje v znak protesta proti dekretu premijera Quislinga, Hitlerjeve lutke, da morajo vsi otroci v starosti od devet do osemnajst let stopiti v njegovo nacijsko stranko. Zadevna poročila so dospela v Bern iz diplomatskih virov.

Prvi je resigniral škof Eivand Berggrav v Oslu, nakar so mu vsi ostali škofje sledili. Norveška je zdaj brez cerkvene hierarhije. Quisling ne more namestiti teh škofov. Osemnajst pastorejv, ki so se postavili na njegov stran, ne more biti imenovani za škofe.

Izgleda, da se bo iz borbe med cerkvijo in državo razvila veraska vojna na Norveškem. Masna resignacija škofov je prvi korak v to smer. Škof Berggrav se je uprli nacijem že v januarju l. 1940 in ostro obsodil dekrete, katere je uveljavil Josef Terboven, Hitlerjev komisar na Norveškem. V avgustu preteklega leta je Quisling pozval škofa, naj ukaže pastorem molitve za zmago nemških armad v Rusiji, kar pa je škof odklonil. Berggrav je javno izjavil, da mu vest ne dopušča izdajanje političnih instrukcij v cerkvenih zadevah.

Patriotično stališče, ki so ga zavzeli norveški škofje in pastori, bo nedvomno povečalo trenje med cerkvijo in Quislingovim režimom. Ta bo imel opravka s političnimi sovražniki, katerih število stalno narašča. Konflikt bo vplival tudi na odnosaje med Nemčijo in Švedsko, ki so že sedaj napeti, in izzval nove komplikacije. Švedski poslanik v Berlinu je bil instruiran, naj vložiti protest zaradi nacijskih protiverških ukrepov na Norveškem.

Vlada mora dobiti denar za financiranje vojne

OBDAVCENJE MEZ-DNIH IZPLAČIL

Washington, D. C., 4. marca.—Federalni zakonik Henry Morgenthau je predložil nov davčni načrt kongresu, da vlada dobi dodatno vsoto \$9,610,000,000 za financiranje vojnih operacij proti osi in silam. Zakladnik je pred člani kongresnega odseka za pota in sredstva izjavil, da je vojna draga stvar in da bo težo davčnega bremena občutili sleherni Američan.

Morgenthau ni samo priporočal zvišanja dohodninskih davkov, temveč tudi naložitev novih davkov korporacijam ter zamašitev vseh lukenj, dodatno obdavčenje zapuščin in zvišanje prispevkov v sklad socialne zaščite. Ameriška vlada mora v smislu proračuna, ki ga je predsednik Roosevelt orisal v svoji poslanici kongresu, dobiti najmanj \$27,000,000,000 v obliki novih davkov in prihodnjem fiskalnem letu, ki se prične 1. julija.

Zakladnik je pojasnil, da mora vlada iskati nove vire dohodkov ne samo za plačevanje bojne opreme, temveč tudi za preprečitev inflacije. Zaradi zahtev, ki so prišli kot posledica vojnih naporov, bo manj blaga na tržiščih za civilno porabo.

Ako bo kongres odobril predloženi davčni načrt, kar je skoro gotovo, pride v poštev tudi sugestija glede odtrganja dohodninskega davka pri izplačevanju med. Morgenthau je dejal, "da je plačevanje dohodninskega davka pri viru priporočljivo."

Sleheri delodajalec naj bi odtegnil deset odstotkov od plače neporočeni osebi, ki zasluži \$16 in več na teden, in poročni osebi, ki zasluži \$32 in več na teden in poslal denar federalni blagajni mesečno. Ako ima delavec otroke ali druge odvisne osebe, za katere mora skrbeti, bi bila dodatna vsota \$8.50 na teden izvzeta od obdavčenja za vsako od njegovega zaslužka odvisno osebo. Prihodnje leto, ko oseba izpolni poročilo o dohodku, odračuna že plačano vsoto dohodninskega davka in plača razliko.

Stimson opozarja na nevarnost napadov

Washington, D. C., 4. marca.—Vojni tajnik Henry L. Stimson je opozoril narod, da možnost sovražnih napadov na ameriška obrežja ni izključena. Dalje je dejal, da dežela ne more ustaviti svojih vojnih naporov in utrditi obrežnih krajev. Če hoče zmagati v tej vojni, mora voditi ofenzivo proti osi in silam na vseh frontah. Stimsonova izjava je bila odgovor zlasti senatorjem, ki zdaj kriče, da ameriško obrežje na vzhodu in zapadu ni zavarovano pred napadom, da si ti pred japonskim napadom na Pearl Harbor, Havaj, vodili opozicijo proti ojačanju ameriške oborožene sile in trdili, da deželi ne preti nobena nevarnost.

Prvo potemnevanje odrejeno v Washingtonu

Washington, D. C., 4. marca.—Prvo potemnevanje glavnega ameriškega mesta je bilo odredeno sinoči in je trajalo od osme ure zvečer do šeste ure zjutraj. Bela hiša je bila v popolni temi, v kongresni zbornici pa je bila samo ena soba razsvetljena. Urad za civilno obrambo je dejal, da je bilo potemnevanje uspešno.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Naročnina za Združene države (izven Chicaga) in Kanado \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za četrti leta; za Chicago in Cicero \$7.50 za leto, \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cicero \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Rokopisi dopisov in nenaročenih člankov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil polnino.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:

PROSVETA

2557-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Datum v oklepaju na primer (March 31, 1942), poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom potekla naročnina. Pono-vite jo pravočasno, da se vam list ne ustavi.

Podcenjevanje Anglije

Da ameriški fašisti vsake baže zaničujejo Anglijo in njene boje ne napore v tej vojni ter jo preklinjajo na dno pekla, je nekaj samoumevnega, kar ne potrebuje naše strani nobenega resnega komentarja. Ni pa lepo in še manj pametno, ko tem zlobojnim fašistom z nekakšno slastjo pomagajo pri obrekovanju Anglije ljudje, ki se ponašajo, da so pristaši demokracije. Med temi je tudi nekaj dopisnikov Prosvete.

Kaj je Anglija naredila v tej vojni? Anglija je zanič! Angleži samo čakajo na druge, da se bodo tepli zanje! Povsod se umikajo in povsod so tepeni! Dunkirk, Narvik, Grčija, Kreta, Libija, Hongkong, Malaj, Singapur! —

Te očitke in celo vrsto drugih je lahko metati Angležem v obraz, toda, če hočemo biti objektivni in pravični, moramo vzporediti tudi drugo stran, moramo videti obe strani, slabo in dobro — moramo upoštevati vsa dejstva.

Anglija je do danes preprečila invazijo svojega domačega otoka. Če kdo misli, da Hitler ni še resno poskusil z navalom v Anglijo po zraku in morju, ta ne ve vsega, kaj se je godilo zadnji dve leti. Seveda, to dejstvo ne pomeni nič za one, ki privoščijo Angliji poraz in komaj čakajo, da jo Nemci uničijo — mora pa veliko pomeniti vsem onim, ki računajo z zmago demokracije. Dokler stoji Anglija, stoji tudi Amerika in stoji Rusija!

Bojna sila Anglije je na morjih, ne samo v domačih vodah, temveč na vseh morjih sveta. Angleški imperij je raztresen po vsem svetu in to je za Anglijo največja težkoca v tej vojni — silne daljave, v katere se pride zelo počasi z ladjami, bojni material pa ne pride v oddaljene kraje drugače kot na ladjah. Kljub vsej počasnosti in neprestanim nevarnostim, v katerih so ladje hkratu iz zraka in morske globočine, drži Anglija še danes morsko zvezo z vsemi svojimi kolonijami in dominijoni, izvenšati onih, ki so jih zadnje čase iztrgali Japonci (Hongkong, Malaj). Ali je to malenkost?

Bojevanje na suhem je preglednejše kot pa so boje aktivnosti na morju. Vsak dan čitamo in slišimo poročila o bitkah na ruski fronti, v Libiji, na Filipinih in v ostalih krajih, malokdaj pa pride kakšna vest o bojevanju na morju. Resnica pa je, da bojevanje na morjih traja noč in dan; nešteto ladij gre na dno, nešteto mornarjev in pomorščakov požre slana voda, o čemur javnost ne ve ničesar — ali izve šele tedne ali mesece pozneje, a nikdar ne izve vsega. Tako se bori angleška bojna sila — skoro nevidno, neopazeno, vendar pa učinkovito in z velikimi žrtvami. O veliki učinkovitosti angleške — in danes ameriške — pomorske bojeve sile najbolje ve Hitler, ampak on in prav tako njegov lajajoči gobec a la Goebbels molčita o tem!

Angleška — in z njo vred danes ameriška — pomorska bojna sila opravlja v tej vojni trojno nalogo. Prvič je v neprestanem konfliktu z osiženimi podmornicami, ki preže na ladje naokrog Anglije, drugič spremlja izvažanje bojnega materiala v Rusijo, Afriko, Malo Azijo in na Daljni vzhod, obenem pa spremlja razvažanje vojaštva v vse kraje, in tretjič spremlja uvažanje živeža in drugih potrebščin, brez katerih ne bi mogla Anglija eksistirati. Na vseh teh potih je angleška mornarica v neprestanem konfliktu s sovražnimi podmornicami, ki so se razlezele skoro po vseh oceanih, ko so našle oporišča v akritih zakotjih.

Ali mislite, da je to lahko opravilo? Mar to nič ne pomeni za zmago demokracij in zaveznikov v današnji svetovni borbi? Hitlerjeva zmaga je nemogoča, dokler ne bo zavladal nad oceani sveta, a do danes sta Anglija in Amerika še vedno gospodar na morjih. Ali to nič ne pomeni?

Norčujejo se, kako so Angleži bežali iz Dunkirka čez "kanal" domov, nočejo pa priznati, da je bilo takrat prepeljanih 300.000 vojakov na 900 ladih v enem dnevu — čim, ki ga zgodovina prej še ni videla.

Norčujejo se, da so Angležem pred nosom ušle tri nemške bojeve ladje iz Bresta po "kanalu" domov — deset dni kasneje so pa poročali iz Londona, da so bile omenjene tri bojeve ladje med bitko v "kanalu" tako razbite, da so se komaj privlekli v Heligoland in vzele bo mesece, predno jih Nemci popravijo. Torej le niso "ušle" kar tako! Anglofobi vidijo le eno stran, druge pa nočejo videti.

Fakt je, da bo šele po vojni znano svetu, kako ogromno in koristno je bilo delo, ki ga Anglija danes vrši — kljub vsem kozlom njenih birokratov in plesnivih lordov — v interesu zmage nad totalitarnim sovragom.

Komu gre priznanje?

Manažer tovarne v Bethlehemu, Pa., je dobil iz Washingtona priznanje, ker v njegovem področju hitro teče produkcija vojnega materiala. Delavci v dotični tovarni, brez katerih ne bi bilo nobene produkcije, so bili ignorirani.

Kasneje so v Washingtonu spoznali napako in dali priznanje tudi delavcem. Bilo je prepozno. Prvotni vtis slabe volje ni mogel biti izbrisan.

Vsekakor se bliža čas, ko bo vlada dajala posebne nagrade onim industrijskim enotam, ki dosežejo največ uspeha v produkciji bojnih potrebščin. Je pač tako — človeško naravo je treba mazati, drugače ne teče.

In če bodo "tam gori" tako zatelebani, da bodo "mazali" le manažerje, ne pa najprvo delavcev, brez katerih ni danes nobene industrijske produkcije, bodo zatelebani debelo, debelo, debelo gledali —

Glasovi iz naselbin

"Mission to Moscow"

Cleveland, O. — Praykar prihajam iz kina, kjer sem se divil izbornim ruskim igralcem v sliki "Girl from Leningrad" (Dekle iz Leningrada). Ta slika je posneta iz rusko-finske vojne. Predstavlja nam nadčloveške napore ruske armade pred Mannerheimovo črto a obenem čudovito vztrajnost in hrabrost ruskih bolniških strežnic.

Navzlic temu, da ta film vsebuje precej propagande, moram priznati, da je igralsko in tehnično tako dovršen, da pred človekom nehoti vstajajo Tolstojevi, Gorkijevi in Dostojevskijevi junaki s svojo mehko slovansko dušo in ljubeznijo do rodne grude. Film "Girl from Leningrad" je vreden, da si ga ogleda vsak ljubitelj lepe umetnosti in občudovalec hrabrega ruskega odpora napram fašističnim hordam.

V zvezi z borbo ruskega naroda je bivši ameriški poslanik Davies spisal zanimivo knjigo "Mission to Moscow", v kateri je v simpatičnem tonu seznanil svet z najnovejšo zgodovino Sovjetske Rusije in njene borbe proti notranjim in zunanjim sovražnikom. Ta knjiga nam pojasni marsikaj, o čemur so prej domnili celo iskreni prijatelji boljševiškega ustroja.

Ker vladajo med širšo publiko še vedno nejasni pojmi o političnem, kulturnem in ekonomskem stanju te največje slovanske države, je sklenil soc. klub št. 49 v Collinwoodu prirediti predavanje o Daviesovi knjigi — "Mission to Moscow". Predava-je se vrši v petek zvečer dne 6. marca v gornji dvorani Slovenskega delavskega doma na Waterloo Rd. Predaval bo znani kulturni in javni delavec ter član gl. odbora SNPJ Milan Medvesek. On nam je že večkrat dokazal, da je kos taki nalogi. Svoj predmet vedno dobro nastudira, a kar je glavno ima simpatičen nastop in široko svetovno obzorje.

Dostop k temu predavanju je vsakemu prost. Zato upamo, da se javnost odzove v večjem številu in se tako seznani z Rusijo, ki bo imela nedvomno vplivno besedo na mirovni konferenci. — Za publicistijski odsek —

Frank Česen.

Smrtna kosa v Detroitu

Detroit. — Smrtna kosa kosi in podira življenje naših slovenskih pionirjev. Dne 23. febr. ob 1. uri zjutraj je nam smrt ugrabila zelo dobro znanega rojaka Joeva Klančnika v starosti 56 let. Doma je bil iz dreške doline, vas Potok na Štajerskem. V Ameriki je živel nad 30 let, precej let v Detroitu, kjer je bil dobro poznan med Slovenci.

Pokojni Joe Klančnik je bil pred leti zelo aktiven in naprednega mišljenja. Kolikor mi je

znano, je bil po poklicu klobučar in prejnjaja leta je več našim rojakom in rojakinjam preskrbel delo v tej stroki. Bil je jako aktiven na društvenem, političnem in kulturnem polju. Bil je med ustanovitelji društva 518 SNPJ, kakor tudi Slovenskega narodnega in Slovenskega delavskega doma ter se udeleževal pri pevskem zboru Napreju. Dokler je delal v tovarni, je vedno imel kak urad pri naših organizacijah, posebno pa se je veliko žrtvoval za SDD.

Najbolj se ga bodo spominjali tisti rojaki, ki so se leta 1930 udeležili izleta SNPJ v staro domovino in turističnega potovanja po Jugoslaviji. Po povratku iz stare domovine, ko je nastala velika gospodarska kriza in smo prišli skoraj vsi ob delo, je enaka usoda tudi njega zadela. Potem je kupil farmo blizu Monroe, Mich., in od tedaj je njegova aktivnost prenehala. Nas je le redko obiskal na naših priredbah.

Po par letih bivanja na farmi je pokojni Joe kupil salun v Detroitu na W. Ford st. Slovenci smo ga navedno obiskali le takrat, ko smo potrebovali oglaševanje za naše priredbe in publikacije. In teh Joe Klančnik ni nikdar odklonil, čeprav ni imel nobene koristi od nas. Vedno je drage volje daroval in plačal oglaševanje, ki se je uvidel potrebno. Pilske teh vrtic ga je večkrat obiskal za kakšen oglaševanje, ki ga tudi dobil, povrhu me je pa še potretal. Ob neki taki priložnosti pravim: "Ti, Klančnik, kako je to mogoče, da si čisto opustil svoje nekdanje aktivnosti med nami, da te ni več blizu?" Možak se je malo nasmejal in odgovoril: "Veš kaj ti bom povedal? Saj so le naši rojaki mene zapustili. Vsi dobro vedo, kje sem, ali sem prihajajo le redko."

Fakt je, da smo mi Slovenci že tako rojeni, da radi preziramo naše rojake in smo tujim, nepoznanim biznismanom bolj naklonjeni kot svojim. Med nami je bilo več takih aktivnih rojakov, ki so organizirali, delali in podpirali naše aktivnosti moralno in gmotno ter se žrtvovali za napredek.

Pred par meseci nam je smrt ugrabila drugega zelo delovnega rojaka Joeva Božiča. Dasi sva bila politično drugačnih nazorov, je treba priznati, da se je pokojni Joe Božič veliko trudil za uspeh SDD.

Tu sta dva delovna rojaka, ki sta se za vedno poslovila od nas. Med nami pa še živijo nekdaj napredni in aktivni člani, ki pa so opustili vse aktivnosti in pridejo zelo redko med nas. Kaj je temu vzrok, ne vem. Danes je ves svet v preobratu, ampak naša slovenska aktivnost čepi ne-kje v kotu.

Torej naj v miru počivata naša pionirja in lahka naj jima bo

Easy Jap Money Floods Malaya

The British have broadcast a warning against this money printed by the Japs in Japan and used to flood occupied territory in Malaya and the Philippines. The one dollar bill on top is larger than the regular, genuine note. It lacks the picture of the king and tiger found on the real bill. This is also true of the five-dollar bill below. (Central Press)

ameriška gruda. Oba ohranimo v častnem spominu. Na živce nekdaj aktivne rojake pa apeliramo, da ponovno oživijo in postanejo zopet aktivni, ker danes nujno potrebujemo neustrahene borcev za svobodo in demokracijo.

Anton Jurca.

Za svobodo Slovencev!

Cleveland. — Kmalu bo 24 let, odkar so na Primorskem začeli tuji priseljenci sekati korenine lipi, ki je simbol slovenstva. Uspeh se jim ni posrečil tako kot so računali, kajti iz posekanih korenin so zrastle druge močnejše, ki segajo po vsem svetu, največ po Južni in Severni Ameriki.

Danes je čas, da se združimo vsi Slovenci iz Primorske, Notranjske in drugih krajev, ki so bili leta 1918 zasedeni po Italiji, da bo zopet donela naša pesem na obelisku: "Buči, buči, morje Adrijsko, danes zopet si slovensko..." Pozabimo na vse strahotnosti, bodimo najprovo Slovenci, ker le tako lahko nekaj koristnega ukrenemo za naše ljudi ne samo v stari domovini, marveč tudi tukaj, kjer so krivično označeni kot sovražni tuji. Mi lahko nasprotno trdimo, da so ti naši ljudje med najbolj poštenimi zagovorniki demokracije in popolnoma lojalni Zdrženim državam.

V ta namen je sklicano narodno zborovanje ali shod za vse Slovence, tudi one, čijih rojstni kraji so tako strašno prizadeti v tej vojni. Shod se bo vršil v nedeljo, 8. marca, ob treh popoldne v Slovenskem narodnem domu na Holmes ave. V zmago demokracije popolnoma verujem. Združenje vseh Slovencev pod eno streho je naša najvažnejša naloga, katere se moramo vsi dobro zavedati, da ne ostanemo na pogorišču. Torej v nedeljo popoldne vsi v Slovenaki dom na Holmes ave. V sloji je moč!

Joseph Trebec.

Vsakega nekaj

Cleveland. — Kakšno je naše vreme v Clevelandu? Se vedno je zima in mrz. Tudi Erijsko jezero je zamrznjeno tako, da ne moremo s šifom v Detroit, kjer pravijo, da je bolan naš Peter Benedikt, in tako nam je obisk zabranjen. Rečeno pa je bilo, da dobimo "ice breaker", ki bo oral ledino, da bodo parniki lahko pluli v Detroit. Ta orač ledu bo veliko večji kakor jih Rusi imajo v Arktiku.

Naš župan Lausche in Frank Hanrahan, predsednik The Cleveland Railway Co., sta imela konferenco, ker so naši mestni časopisi dognali po dolgem času, da imamo premalo polničnih vozov in busov na naših cestah. Jack Raper od Cleveland Pressa se jezi, ker sta imela privatno konferenco in nista njega povabila. Razpravljata sta, da bo treba vozno povzati, ker Clevelandci radi plačujejo. Drugo je, da bi se Clevelandci radi hitro vozili, ampak ulice nima-jo zrakoplovnih postaj. Nič pa nista omenila, kako so ti naši Clevelandci počasi in tudi leni, da ne morejo vzeti niti rok-

iz hlačnih žepov, ko vstopijo v polnično.

Tudi pri nas postavljajo velike tovarne za izdelovanje vojnega materiala. The Cleveland Graphite Bronze bo zgradila velikansko tovarno na St. Clairju in East 168 st., in sicer brez oken, da jih sovražnik ne bo videl ponoči. Delali bodo pri električni svetlobi. Tukaj je nekoč Martin izdeloval letala, pozneje pa se je preselil v Baltimore, Md. Tudi National Acme bo zgradila še večjo tovarno kot jo ima. Tudi mnoge druge tovarne predelujejo in večajo.

Mi uslužbenci cestne železnice smo vprašali za povisjanje plače, a kompanija se brani. Sedaj bo šla stvar pred posebno komisijo, v katero kompanija imenuje enega, mi drugega in ta dva tretjega. Če se ne bosta mogla zediniti, bo tretjega člana imenoval federalni sodnik.

Srečen človek v metropoli je Vatro Grill, ki je bil imenovan po županu za prosekutorja z letno plačo \$3100, kar je nekaj več, kot če bi bil izvoljen za urednika Prosvete, čeprav bi bila to angleška sekcija. Ampak to ni vse. Tudi bivši koncilman Mihelich je bil deležen narodne politične klobase. Njega je župan imenoval za civil service komisarja, ki odloča o službah, katere naše mesto deli dobrim državljanom, ki so sluge pokorne raznih politikov. Slišal sem tudi, da je bil deležen službe v županovem kabinetu odvetnik Cerezin, menda dalmatinski Hrvat, ki je nekoč naperil tožbo na dedščinskem sodišču proti Antonu Grdinu. Tako se nagradi zaslužne moze, "kikarje" se pa — "pokika!"

Na naših "karah" so napisali v angleščini, nemščini, italijansčini in celo japonsčini, katere najlaže čitam. Ti napisji pravijo, da se morajo nedržavljeni ali podaniki teh nam sovražnih držav registrirati pri poštinih oblastih. Kaj pravijo pa naši listi o tem? Enakopravnost piše, da se morajo registrirati oni Slovenci, ki spadajo pod Italijo. Ameriška Domovina pa piše, kakor mi povedo rojaki, da se Slovincem ni treba registrirati, ker da je sam urednik ali njegov demokratski okrajni tajnik Miller pisal predsedniku Rooseveltu, naj naše rojake oprosti!

"Kaj pa ti praviš na to?" boš se vprašal. Nič. Nekeč se je Slovenka ločila od moža, pa ji je hotel preprečiti, da ne bi obdržala ameriškega državljanstva, katerega je dobila po njem — on je dobil državljanstvo še po starem zakonu in je žena takrat z njim vred avtomatično postala državljanica. To je meni potrdil, jaz pa sem dodal: Postava je postava in ne ti niti predsednik Zdrženih držav je ne more spreminiti, marveč le kongres. In ravno tako bo sedaj. Ampak naši se kosajo, kdo več ve.

Mike Černelič iz Milwaukeeja je že pred 25 leti izgubil brata. Ko je čital v Prosveti, da je bil tu po avtomobilu podrt John Černelič in mu je zlomilo obe nogi, je Mike mislil, da je to mogoče njegov brat in mi je pisal, če bi mogel poizvedeti. Poizvedel sem, ali to ni njegov brat.

Ta John Černelič je doma v Vidma pri Krškem. Videm je na štajerski strani. Krško pa je okrajno glavarstvo na kranjski strani. Save. John se je nahajal v Emergency Clinic Hospitalu na St. Clairju in East 152, stanje pa na 18105 Marcella rd. Če kdo ve za Majkovega brata, ali pa naj se sam oglasi, naj mu piše na 970 S. 60 st., West Allis, Wis.

Dne 26. dec. mi je pisal Frank Milavec iz Port Angelesa, Washington, da nima strahu pred Japonci. Kakor izgleda, za enkrat ga se ne treba imeti od onih, ki prihajajo iz Japonske. Ampak v državi Washingtonu je precej Japoncev in tudi Japonk. Tam so cej nagosto naseljeni posebej Seattle, Takomi in bližnjih stih in nekateri podjetniki jih radi imeli. Poznal sem enega, ki so mu rekli "Jap Smith" in imel je žago, na kateri so bili razen močnega čuvara in strojevodje uposleni le Japonci. Bi upamo, da ne bo hudega za nas državljane v krasni državi Washingtonu, ki ima največjeja vojsko in velik pridelek čiplesa. Tudi upamo, da Frank Milavec nima nobenega revmatizma več.

Mrs. Birtič iz Mills Iron Mont., me vabi, če bom tukaj "kvitan", naj pridem k njim. Bom dobil delo za "cowboyja". Do tu je vse all right, ampak je sem samo enkrat konja jahal. Še takrat dobil "vovka" in polje še padel raz konja. Če bom Birtičev "cowboy", se bom modro nizaral in rabil Fordov "čelapek" s katerim bom krave podil. Torej imam še prijatelje po Zdrženih državah, do katerih se laho obrnem, če bom pregan metropole.

Še bolj čudno pa je, ker piše mrs. Birtič, da je v Montani v polje vromel, dočim je tukaj v metropoli stalno precej mrzlo. Še "sole mio" pa spi za oblaki. Ona tudi pravi, da si bom lahko pomagal z ribolovom. Ampak veste, mrs. Birtič, jaz sem enkrat lovit ribe, toda so take bežale, da nisem nobene ujel. Pravi tudi, če sem lovec, si bo lahko pomagal z zajci, ki se lahko ponujajo pred puško. Imamo enega zajca na piki, ampak ne vem, če je okusen ali ne, se torej ne ukvarjam z zajci.

Kar se tiče love, bi bilo po poročilju Antonu Valentinciču, da se enkrat popelje v Montano, da ne bo samo po Pennsylvaniji preganjal srn. Če zna v gosti tako fino in hitro srn loviti, bi kor jih zna v Prosveti, potem lovca, ki mu bil par. Lahko ga nazivali "divjega lovca". Ko bo prihodnja konvencija Evelethu, Minn., priporočila društvu 262, da zopet pošlje neta Valentinciča s pihalnicami na konvencijo, ker potem bo stali divjaci v kuhinji. In to v tem primeru košta ne bo drga, bodo lahko manjše dnevnice, da bo ostalo več za pijačo. Ker Tone ne pije preveč, jaz pa nič, bova druge tretala, kar se vedno dobre rojaki, ki verujejo, da le v pijači je moč in kultura.

Nič ne vem, kaj se je zgodilo z našim Louisom Zorkotom. Če več biti zapisnikar pri registraciji SNPJ niti upravnika Cankarjevem glasilniku. Rekel je, da pojde k soldatom, ampak mi tega ne verjamemo. Tudi neke čepi zajec za grmom, se pa neče pokazati. Louis je škoda, če ga ujamejo Japonci, ker bil je deloven fant in socialist, ki ni puške vrge v koruza. Nekaj se mu je zamerilo, ali je pa on drugum. Bojeviti rojaki odhajajo v pokoj, za njimi prihajajo mladeži brez načel in principov in s "tekočo kulturo". Bog se nas usmili, ker, če bo taki kulturneži vodili naš narod, bo narod ostal brez hrane.

Naš Tone Garden misli, če pravilno razumem, da so ga Pearl Harborju polomili povojniški armade in mornarice. On morda opira na preiskavo. Če dobro pozna ameriško zgodovino, da so vojaški poveljniki bili političarjevi, ker, če se jim merijo, so napadeni v kongresu. In kaj naj stori poveljnik, če dobi ukaza višjih predstavnikov države, da mora biti takoj pravljen za napad? Oni v Washingtonu so se pogajali s Japonci Japonske in so vedeli, da je iz zgodovine se so ali bi se Japonci pili ruske ladje v Port Arthuru predno so Rusiji napovedali (Dolje na 2. strani)

Ameriška vojska na straži v nekem kraju Islandije.

Vesti iz podjarmljene stare domovine

GOVOR FRANCA GABROVŠKA.

slovenskega katoliškega duhovnika in bivšega narodnega poslanca na londonskem radiu 20. febr. 1942

Kot katoliški duhovnik razlagam nauk o prestopu iz nekatoliške vere v katoličanstvo kot versko opravilo, ki se izvršuje prostovoljno in nikdar s silo, še manj pa s prevaro. Taki žalostni slučaji prestopa se dogajajo danes v naši trpeči Jugoslaviji. V Pavelčevi Hrvatski je mnogo slučajev, da se pravoslavni Jugoslavlani rešujejo pred smrtjo s prestopom v katoliško vero. To je mogoče imenovati samo nasilje. Govornik z najostrejšimi besedami graja tako ravnanje v "neodvisni" Hrvatski.

Z dvignjenim glasom opominja brezbožne nacije in tiste, ki jim sledijo pri njihovem nasilnem delu. Zadelo jih bo božja roka in v človeška sodba.

V svobodni in napredni Jugoslaviji so vsi državljani imeli svobodo veroizpovedi. Krščanstvo je uživalo pod zaščito jugoslovenske državnosti največjo svobodo. Za zgled navaja, kaj se krščanstvu napravili Hitler, Mussolini, Pavelić in Kvaternik.

Taki Hrvati, pravi govornik, zadevajo vstaje in njihove voditelje, so osramotili krščanstvo. Zemlje v zaščito pravoslavne Srbije, ki so naši bratje po Kristu, dalje bratje katolicanov in Hrvatov Slovencev in Hrvatov kot Kristusovih otrok in kot Slovencov.

Končno obsoja dela izgubljenih pastirjev, ki so prekorajčili zlorabili svoj visoki cerkveni položaj. Tu odkrito postavlja na stožico klop nadškofa Sariča.

... V ...

ODPOR HRVATOV

Washington, D. C., februarja 1942. — Iz Londona prejema-

mo:

Resnični položaj kvitalinge Pavelić v Hrvatski

Ko so po vojaškem napadu na Jugoslavijo Nemci in Italijani postavili v Hrvatski Paveličev režim, je Pavelič hlapčevalo iz zanesljivih somišljenikov. Temu številu je treba dodati še 200 teroristov, izučenih v vstajnem taborišču v Italiji, med katerimi so mnogi bili poklicni zločinci. Vstaji še sedaj predstavljajo le majhen del prebivalstva. Med kratkim je neki vstajski vodja izjavil: "Malo je vstajev bilo v preteklosti, malo jih je sedaj in malo jih bo v bodoče". Celokupno število pravih vstajev je bilo vsega 3000. S pomočjo nemških in italijanskih sil ta mala skupina upravlja sedem milijonov prebivalcev Hrvatske, ki so v celoti del države, pas širok sto km, raztezajoč se vzdolž obale, so vzeli Italijani. Površina tega ozemlja znaša 37.000 kvadratnih kilometrov z 1.700.000 prebivalci. Ostali del države 70.000 kvadratnih kilometrov s 4.000.000 prebivalci pa je pod nadzorom Nemčije. Nemške vojašnice so še danes v Zagrebu, Dubrovniku, Sisku, Varaždinu, Brodu, Vukovaru, Sarajevu, Tuzli, Banja Luki. Prijedroci, Bihacu.

Nemško zasedno posadko sestavljajo oddelki nacistične vojske, ki jih je v Hrvatski 150.000. Posebni oddelki teh manjšinskih enot, tako imenovani Eisenstaffel, je imenovali v Zagrebu. Po številu so enedine enake bataljonom, ki so močna tudi zagrebska policija. Razen tega deluje še posebna gospodarska policija.

Dejstvo, da so Nemci in Italijani prisiljeni držati v Hrvatski vojašnice nedvomno dokazuje, da je vstajski režim navadna tija, ki je narod ne podpira in ki bi izginila, če ji ne bi pomagale zasedne oblasti.

Javno mnenje in razpoloženje naroda

Va zbirna poročila, ki smo jih prejeli iz Hrvatske, pričajo, da je hrvatski narod bolj kot kdaj prej zdinjen pod vodstvom dr. Mačka.

Dr. Mačka samega so že četrti meseci v Nemčiji in o-četa 1941 so ga zaprli v koncentracijsko taborišče. Nemci so

uradno izjavili, da so dr. Mačka "postavili pod policijsko nadzorstvo zaradi stikov z osebami, ki vzdržujejo zveze s sovražnimi državami" (Transocean, 15.-X. 1941). Podpredsednik Avgust Košutić in vsa uprava Seljačke stranke, predsednik in voditelji kmetijskih gospodarskih in kulturnih ustanov, so v zaporu ali pa so "izginili". Mnogi med njimi so bili ubiti. Seljačka stranka je razpuščena. Po Paveličevem ukazu je bilo razpuščenih tudi 7000 političnih, 5000 gospodarskih in 3000 kulturnih ustanov hrvatskega kmetijskega gibanja. Navzlic temu stranka vodi zelo delavno protizakonito gibanje med narodom.

Povsem je propadel poskus vstaje in Nemcev, da bi si pridobili narod. Samo 126 med 50.000 odborniki hrvatske seljačke stranke se je udeležilo sestanka izdajalcev v avgustu leta 1941. Hrvatski narod prezira te izdajalce, ki so iz strahu za svoje življenje vedno v oboroženem spremstvu.

Kadar vstajski vladni ministri potujejo med narodom in prirejajo zbornice, morajo izdati ukaze, da si zagotovo poslušalce — šolsko mladino in ognjegeace. To zadeva tudi tisti del Hrvatske, ki je pod italijansko oblastjo, zlasti Dalmacijo, kjer je organizacija hrvatske seljačke stranke, čeprav so jo večkrat razpuščali, močnejša kot kdaj prej.

Nadaljujejo se pregoni hrvatskih intelektualcev, profesorjev univerz, časnikaarjev itd., hitri sod in pokolji talcev in "duhovnih voditeljev". Vse to je pod nadzorstvom in terorjem Gestapa, ki način njenega delovanja že tako dobro poznamo.

3. Gospodarska vojna kmetov

Oblast vstajev in vladnih uradnikov vedno bolj pada, odpor prebivalstva pa vedno bolj narašča, zlasti med kmeti, ki izvršujejo poškodovana dela v velikem obsegu. Nekateri novi Paveličevi ukazi osvetljujejo obseg teh poškodovanih del. Razen zakona o zaščiti države, ki določa smrtno kazen celo za karikature, so uvedli nekoliko novih zakonov proti kmetom, n. pr. oseb, ki do 31. oktobra ne preda oblastem ves žitni pridelek, je kaznovana s smrtjo. Izvrševanja takih smrtnih kazni ne naznanjajo. Vendar nam je znanih več slučajev, n. pr. iz Koprivnice v severni Hrvatski. Neki begunec je izjavil, da je z lastnimi očmi videl, kako so obesili 50 kmetov, ki požetega žita niso predali oblastem.

Kmetje so začeli v Zagrebu veliko organizirano stavko. V znamenje protesta proti prijetu dr. Mačka so nehali gnati živino na zagrebski trg navzlic grožnjam, da bodo taka dejanja kaznovali s smrtjo.

V naslednjem navajamo pregled živine na zagrebskem trgu dne 24. oktobra v času stavke v vzporedbi s pregledom z dne 11. oktobra:

Živina	11. okt.	24. okt.
Voli	520	74
teleta	250	4
svinje	1050	240
konji	1500	241

Poročil s trga več ne priobčujemo.

4. Oborožen odpor

Demokratsko politično pričanje hrvatskih kmetov — naučenih skupnega odpora — in zemljepisne okolnosti v največjem delu Hrvatske niso pripravljene za bojevanje. Navzlic temu je odpor silen. Vrstijo se napadi na vstajne posameznike in na vstajne oddelke v mestih in vaseh, zlasti pa so priljubljeni napadi na nemško in italijansko vojaštvo. N. pr. napad na nemške vojske v Zagrebu, napad na glavno telefonsko centralo v Zagrebu in v Dobravi na avtobus, ki je prevažal nemške vojske itd. Nemci se čutijo v Hrvatski prav malo varni in

sovrastvo naroda proti njim raste zlasti zaradi tega, ker vse pomankanje hrane in drugih potrebščin po pravici pripisujejo njim, kajti vsi žetev rodovitnih predelov so morali prodati Nemcem.

Oboroženi napadi na vstaje in na Nemce so se razširili po vsem ozemlju do samega Zagreba. Gibanje v bližini Zagreba do 12 km naokrog je prepovedano, prepovedani so n. pr. sprehodi v Samobor ali Sljeme ob nedeljah brez posebne vojaške izkaznice. Nad napadalci v Sibeniku so izvršili smrtno obsodbo; 26. septembra so poslali kazensko ekspedico in madžarsko vojsko v Subotico, mesto, kjer je hrvatsko prebivalstvo v večini, sedaj pa je pod madžarsko zasedbo.

Ker Hrvati sodelujejo z oddelki Draže Mihajlovića, si vstajne ne upajo poslati proti njemu "hrvatskih vojakov". Kadar koli vojski generala Draže Mihajlovića ujamejo hrvatskega vojaka, mu dajo puško v roko in ga povabijo, naj se z njimi bori, ali ga pustijo, naj gre domov, če mu je tako ljubše. Kadar pa ujamejo vstajne ali muslimane, ga ubijejo brez usmiljenja. Pomenljivo je — čeprav se o tem sporoča šele sedaj — da je načelnik generalnega štaba generala Mihajlovića neki major, Hrvat.

5. Hrvatska vojska

Pomembni duh odpora "hrvatske vojske" je v zadnjem času jasneje prišel do izraza.

"Hrvatska vojska" obstoja na temelju redne vojaške obveznosti, a razpoloženje vojakov je enako razpoloženju hrvatskega naroda. Poročila trdijo, da je vojska na strani dr. Mačka in zavznikov. To mišljenje in ta duh je dobro znan Paveliču in Nemcem. Zaradi tega je vsakemu hrvatskemu polku dodeljen poseben bataljon muslimanskih zagrizencev, ki so telesna straža režima.

Dokaz nezaupanja Nemcev in Italijanov je dejstvo, da so v Nemčiji in v Italiji še vedno hrvatski vojni ujetniki. V Nemčiji sami je še vedno okrog 25.000 hrvatskih ujetnikov od skupnega števila 60.000, ki so jih ujeli v aprilu 1941.

Med hrvatsko vojsko in nemškimi in italijanskimi zasednimi oblastmi je ostro nasprotstvo. V Dubrovniku je prišlo do borbe med hrvatskimi in italijanskimi četami, ko so italijanske oblasti zasedale te dele ozemlja, navzlic Paveličevim ukazom, ki so zahtevali nasprotno. V Mostarju je v oktobru bila borba med hrvatskimi in italijanskimi častniki pri obisku tujih časnikaarjev, ko so hrvatski in italijanski vojski merili s puškami drugi na druge. "Dobrovoljce" za rusko bojišče so morali poslati s silo. Vabilu so se odzvali vsega trije rezervni častniki in 17 vojakov. Hrvatska legija na ruskem bojišču šteje okrog 4000 mož; med njimi je okrog 400 Ukrajincev iz Hrvatske, članov nemških manjšin in muslimanov. Najmanjše je število Hrvatov. Ko je legija potovala iz Hrvatske, je prišlo v Varaždinu do upora in bilo je ubitih deset vojakov. Pozneje so oblasti poslale vojske v Italijo, da bi jih zaščitile. Od tam so jih poslali v Rusijo v italijanskih in nemških vojaških oblekah. Komaj polovica jih je prispela na bojišče. Med starejšimi (iz biv-

Dviganje topla s parnika v neki filipinski luki. Slika je bila vzeta pred japonskim napadom na Filipinske otoke.

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje s 2. strani.)

vojno. Poveljnikom na Pacifiku bi lahko ukazali: Pazi na sovražnika in če prihaja, udari! O takem povelju nismo čitali nikjer. Čitali pa smo, da so pred napadom na Pearl Harbor slišali prihajati letala, ali ker nismo bili v vojni, so smatrali, da prihajajo naša letala, ki so bila naznanjena. In kdo bo šel prej streljat, dokler ni gotov, s kom ima opravka?

Po pogledu sedaj kinofilm "They Died With Their Boots On" ali Custerjev zadnji boj. Kdor je o tem kdaj čital, ve, kakšno vlogo so igrali politiki v Washingtonu napram Indijancem. Tem so prodajali puške, s katerimi je bil pozneje ubit general Custer in 277 njegovih dragoncev. General Custer je bil sklenil z glavarjem Indijancev rodu Sioux premirje s pogodbo, da se belokožci ne bodo vtilkali v gorovje Black Hills. Civilni državniki so pogazili to pogodbo, da se je moral pozneje Custer boriti proti svoji volji z Indijanci.

Ampak, kar je, je in sedaj se moramo boriti, da zmagamo! To je pač naša država, katero moramo braniti proti militarizmu in imperializmu drugih držav.

Frank Barbić, 53.

Slovenske novice

Slovan, Pa. — Ze osem let se nahajam v tej naselbini, kjer je prilično dosti Slovencev. Vsi smo člani SNPJ in čitatelji Prosvete, toda še nisem opazila dopisa od tukaj, bom pa torej jaz poročala, kako se imamo in da smo še aktivni.

še Avstro-Ogrske) in mlajšimi častniki ni sloge. Med vojsko in vstaji je razpor, mnogo večji kot v Italiji. Viden znak tega je prijem mnogih višjih častnikov in nekega generala. Podpolkovnik Neubergerja so ustrelili zaradi zvez s sovražnikom. Njegovi vojaki so obstreljevali vlak, v katerem se je vozil generalni štab "hrvatske vojske" in vstaji.

ktivni pri delu in na društvenem polju.

Kolikor ni premogorovov izčrpanih, delajo po novem sistemu s stroji, kar je boljše za kompanije, toda težje za delavce. Tovarna Langelot Zinc Co. obratuje sedaj noč in dan. Tam je uposlenih tudi nekaj naših članov, a kljub temu je še dosti ljudi brez dela.

Naše društvo 241 SNPJ se je v decembru združilo z društvom 146 bivše SSPZ in šteje sedaj 124 članov v odraslem oddelku. Dobili smo tudi nove uradnike, oziroma tajnika in blagajničar-ko društva SSPZ, Matevža Jeraba in Ano Baich, predsednik in zapisnikar pa sta ostala stara.

Tudi pri nas se ženi mladina. Poročili sta se Barbara Miletić in Ema Mlatnik, obe članici našega društva 241. Moža sta druge narodnosti in je žeteli, da ju pripeljeta v našo sredo.

Tudi smrt ne počiva. V novembru je umrla Frances Miletić, rodom Hrvatica, dne 18. febr. pa je za vedno zapustil naše društvo Joe Mladončić, star 65 let in rodom Poljak. Poškodovan se je pri delu v jami in po treh tednih podlegel v Mercy Hospitalu v Pittsburghu. Oba sta bila dolgoletna člana jednote. Najjima bo lahka ameriška zemlja, prizadetim pa naše so-žalje!

Na bolniški listi pa se nahajajo Barbara Janderšić, Joe Paušnik, Fani Klenovšek, Anton Škofar in Fric Križnik. Nekateri se zdravijo doma, nekateri pa v bolnišnici. Zelja nas vseh je, da kmalu ozdravimo, posebno pa Fric. Njega prijatelji pogrešamo in želimo, da se kmalu vrne v našo sredo.

Mladi fantje zapuščajo tudi naše društvo. Do zdaj jih je že pet odšlo k vojakom. Eden, Anton Steningar, je hrvatske narodnosti, ostali štirje so pa Slovenci, med njimi Anton Škofar ml. in Henry Pirih, dne 24. febr. pa sta odšla brata John in Frank Mlatnik. Da sta bila oba mladenci priljubljena v naselbini, dokazuje to, da so jima prijatelji priredili štiri poslovilnice. Želimo vsem zdravje in srečno vrnitev.

Naj omenim, da se strinjam z br. Fr. Laurichem, tajnikom društva 287 v Burgettstown, glede zadnje konvencije SNPJ. Bila je dolga kot še nobena konvencija v zgodovini jednote in tudi nobena ne večja po številu delegatov. Ampak slabo je napravila za članke v dvodolarskem skladu. Stari člani so razočarani — mladih je malo zavarovanih v tem skladu — češ toliko let sem plačeval, na starost sem pa tako prikrajšan. In pa tolik primanjkljaj v konvencnem skladu.

Po mojem mnenju je članstvo samo krivo, ker se ne udeležuje soj. Par članov hoče, da mora biti njih društvo zastopano na konvenciji, potem pa je kritika, da se delegat ves čas konvencije ni niti oglašil, oziroma ni dobil besede in njegovega imena ni v zapisniku. Našemu delegatu se še na sejo ni ljubilo priti, da bi članstvu poročal o poteku konvencije. Nič čudnega ni, če na tako veliki konvenciji delegatje ne morejo priti do besede; če bi vsi govorili, bi morala konvencija trajati tri mesece, ker so delegatje različnega mnenja.

Tudi jaz sem mnenja, da bi popolnoma zadostoval en delegat na vsakih 300 ali 500 članov. Glavni odborniki imajo dobre izkušnje, kako je treba poslovati in bi konvencija z okrog 200 delegati in glavnimi odborniki popolnoma zadostovala. In še nekaj drugega. Prihodnja konvencija bo stala dvakrat toliko, če se bo tako številna delegacija peljala v Minnesoto. Največ delegatov pride iz Penne in Ohia in drugih vzhodnih držav, in te države so najbolj oddaljene. Zakaj delegatje niso premislili tega? Ali jih ni nihče na to opozoril? In tudi dnevnice so previaeke: Dober delegat, če mu je za dobrobit jednote, bo zadovoljen z devetimi dolarji na dan. Tisti, ki zahteva \$12 dnevnic, naj ostane doma in naj gre drugje.

Karolina Papo, zapisnikarica št. 241.

Slovenski predmeti na razstavi v muzeju

Cleveland. — Dne 1. marca so se pričele narodnostne razstave v najstarejšem clevelandskem muzeju The Western Reserve Historical Society, 10915 East Blvd. and Hazel Dr., to je v bližini znanega umetnostnega muzeja v Wade parku. Izmed teh narodnostnih razstav je prva slovenska razstava, ki se je pričela v nedeljo. Razstava je odprta šest dni v tednu; ob ponedeljkih je zaprta. Na delovne dni v tednu je odprto od 10. ure dopoldne do 5. ure popoldne, ob nedeljah pa je muzej odprt od 2. do 5. ure popoldne.

Na tej razstavi je videti razne izdelke in umetnine iz starega kraja kot slovenske čipke, ribniško lončeno robo, narodne noše, slike raznih krajev Slovenije, mapo Jugoslavije z banovinami itd. Slovenska razstava se nahaja v sobi v drugem nadstropju muzeja in je razloženih blizu 300 predmetov.

Jako laskav opis te razstave je prinesel nedeljski The Cleveland Plain Dealer izpod peresa počevalke v Women Section.

Večina slovenske razstave je zbirka Erazma Gorsheta in njegove žene, 1116 E. 72. st., ki sta vse te stvari posodila muzeju za razstavo. Med temi rečmi je tudi slovenska avba, ki jo je posodila Anna Eršte, 6802 St. Clair Ave.; kos doma tkanega platna in miniaturna skleda, ribniški izdelek, ki ga je posodil Louisa Bartol iz Collinwooda. Poleg te zbirke je prispevala k razstavi tudi mrs. James W. Mally in njene prijateljice kot je razvidno.

Razstava je zelo slikovita in vredna, da si jo ogledate. Obenem pa je dobro, da si ogledate opremo muzeja in kako je vse razstavljeno, ker na tak način približno se bo, seveda v manjši obliki, izvedlo tudi v Slovenskem narodnem muzeju v S. N. domu na St. Clair Ave. Da ne pozabite: zelo veliko zanimivih reči je razstavljenih v tem muzeju tudi v kleti.

Erazem Gorše.

Biro federalne policije poroča, da je Chicago četrti mesto po številu umorov v Združenih državah. Tu je dvakrat toliko umorov in sedemkrat toliko ropov kot v New Yorku.

Ruske čete na straži v Sibiriji

Zaščita proti možnemu japonskemu sunku

Cungking, Kitajska, 4. marca. — Sovjetska armada okrog 630.000 vojakov je koncentrirana za trdnjavo črto v Sibiriji in pripravljena na vse eventualnosti. Konstrukcija te črte je stala sovjetje \$365.000.000.

Kitajski vojaški krogi so pričani, da pride do spopada med Rusijo in Japonijo. Ta zavisi predvsem od nadaljnjih japonskih uspehov v boju proti zavezniki oboroženi sili na Pacifiku. Japonski sunek bo morada odrejen prihodnjo pomlad, ko izgineta sneg in led, ki zdaj pokrivata Sibirijo.

Poleg armade 630.000 vojakov imajo Rusi v Sibiriji najmanj 3000 bojnih letal, 2300 oklopnih avtomobilov, tankov in drugih motornih vozil in v vodah okrog sto podmornic. Ta oborožena sila protektira 400 milj dolg prostor od Kamčatke do Vladivostoka in 1800 milj dolg pas od otoka Sahalina do Bajkalskega jezera. Med kitajskimi vojaškimi krogi prevladuje mnenje, da je sovjetska Rusija storila potrebne korake, da se zavaruje proti možnemu japonskemu napadu.

Angleži potopili francoski parnik

Vichy, Francija, 4. marca. — Uradno naznanilo pravi, da je angleška podmornica napadla in potopila francoski tovorni parnik v bližini obrežja Tunizije in da je devet ljudi izgubilo življenje, 32 pa se jih je rešilo. Parnik je bil na poti iz Sfaxa v Tunisijo, ko ga je napadla podmornica.

Unija ADF preklicala stavko

Michtigan City, Ind., 4. marca. — Steve A. Miller, predsednik unije livarjev ADF, je preklical stavko v tovarni Well-McLain Co. in naznanil, da so se vsi stavarji vrnili na delo. Miller je dejal, da je unija dobila, kar je zahtevala.

Dva nemška špiona ustreljena

Stockholm, Švedska, 4. marca. — Dva nemška špiona sta bila včeraj ustreljena, se glasi poročilo iz Berlina. To sta bila Josef Kroll in Johana Kursatz. Druhih podrobnosti poročilo ne omenja.

V čikaških tovarnah, v katerih izdelujejo orožje, je bilo v januarju in prvih dveh tednih februarja izredno visoko število tatvin važnega orožja. Nobene-ga dvoma ni, da je to organizirana sabotaža.

SLOVENSKA NARODNA PODPORNJA JEDNOTA

Izdaja svoje publikacije in še posebno list Prosveta za korist, ter potrebuje aglacije svojih društev in članstva in za propagando svojih idej. Nikakor pa ne za propagando drugih podpornih organizacij. Vsaka organizacija ima običajno svoje glasilo. Torej agitatorični dopisi in naznanila drugih podpornih organizacij in njih društev naj se ne pošiljajo listu Prosveta.

NOTE!

Save this copy of PROSVETA
It is needed for VICTORY!

SAVE

- ★ All Wastepaper
- ★ Old Rags
- ★ Old Rubber
- ★ Scrap Metal

Turn it over to some local salvage agency

ŽUPAN ŽAGAR

SLAVKO SLAVEC

(Se nadaljuje.)

"Seveda, po najbolj naravni poti."

"In tja? Kako si prišel tja?"

"Po prav tako naravni poti. V vojake sem se javil samo zato, da sem laže prišel do fronte in z neko obhodno stražo, ki je zašla predaleč, v zaželeno ujetništvo na ono stran. To misel sem imel že prej. Listki iz letala so me samo izpodbudili, da sem jo hitreje uresničil. Naše prave domovine do zdaj še ni. Avstrija ni naša domovina. Brezdomovinci smo. V tej vojni si jo moramo zgraditi. Gradila se bo z ene strani," je pomagal z glavo proti zapadu. "S tem se ne da Bog ve kaj storiti. Pravica ni v cesarskem taboru, temveč na oni strani. Cesarski bodo premagani."

"In ti vse to tako dobro veš?" je podvomil oče.

"Vem," se je razvnel Ivan. "Pravica mora zmagati in bo zmagala. Trdno upam, da se to zgodi že v tej vojni. Vsi ji moramo po svojih močeh pomagati, da zmagata — vi tukaj, jaz tam!" Gledal je proti zapadu, kakor da ne vidi belih sten ozke shrambe, kakor da mu oko blodi po širnih solčnih ravninah tam daleč, daleč, kamor je pred par urami zatonilo sonce.

"Kdor ti je to vero dal," je rekel oče, "naj ti jo blagoslovi in uresniči. Vendar pa ne boš tajil, da ubiraš zelo nenavadne poti do tega, kar ti imenuješ zmagavo pravico."

"Nenavadne razmere — nenavadna sredstva."

"Le glej, da si pri tem vesti ne obtežiš. Kaj je s pravim Tinkatonko?"

"Ta je na varnem. Ni se mu bati ne bomb ne topov. Naša vas leži — kakor pravijo — v mrtvi fronti, ki ne bo nikdar posebno živa. Njena usoda se odloča na severu in na jugu. Če padejo gore in pade Kras, se mrtva fronta brez posebnih žrtv sama ulekne. Vojasva ni ne na tej ne na oni strani Boga ve kaj in ga tudi nikdar ne bo, ker ga ni treba. Zato so naši ljudje lahko brez skrbi doma, če imajo kaj takega zavetja kakor vi tam na dvorišču. V takih odsekah se posreči marsikateri prav kratkoročna šala. Tako smo pred par dnevi v tistem zapuščenem Repičevem seniku, kamor je hodil Tinkatonka spat, tega siromaka ukradli in ga..."

"Pa saj je bil še danes pri meni. Kruha sem mu dal in ga podil v barake."

"Hvala za kruh," se je nasmešnil sin. "Res ste ga dali, pa ne pravemu beraču, temveč — temule," je pokazal nase. "Pravi Tinkatonka ima zdaj novo berglo in boljše obleko in mu ni treba več prosjačiti. V begunskem taborišču na oni strani kuhajo tudi zanj. Da ste ga videli, kako je natezal ustne v smeh, ko sem stopil v njegovi opravi in z njegovo berglo preden, da se naučim tudi njegove hoje in njegovega pačenja!"

"Dobro si se naučil," ga je pohvalil oče sme-homa.

"Tinkatonka je dobro pokazal," je povzel sin. "Ko sem se v njegovi šoli dovolj izuril, so me spravili zanesljivi tovariši spet nazaj čez bojno črto, da vidim, kaj tu počenjate."

"Moj sin — ogleduh?" se je namrdnil oče.

"Zaničujte moj posel, kolikor vam drago, jaz vem, da je potreben."

"Ukazovati ti ne morem. Svetujem pa ti lahko. Tvoja zvijača mi ni všeč. Ali ne moreš dostojne služiti pravici. Če te ujamejo, te ustrelje..."

"Vem. Padel bi v službi pravice. Vaši pomisleki me ne plašijo. Nisem sam. Na stotine, na tisoče nas je. Kar se je primerilo Tinkatonki, zadene lahko vsakega človeka na tej strani bojne črte od najvišjega poveljnika do poslednjega župana, do zadnje beračice."

"Pretiravaš", je pomilovalno skomiznil Žagar.

"Ne, oče. Moji tovariši so prepregli vse cesarske dežele s svojimi mrežami. V njih caplja vsa armada, vsa uprava. Naši uspehi so neizbežni. Prodirali bomo počasi, a gotovo. Kmalu se o nobenem človeku na tej strani ne bo več vedelo, ali je zares on, ali ne tiči kdo drugi v njegovi zunanji podobi."

"Pa tudi cesarski imajo na oni strani take mreže."

"Imajo jih, pa ne toliko. Mi jih poznamo."

"Ali pa si le domišljujete, da jih poznate. Kjer se ljudje lovijo s takimi zvijačami, niti lovec ne ve, ali je še lovec, ali ni morda že divjačina, ki o prvi priliki obtiči v zanki. Zato mi ta tvoj posel ni všeč."

"Tudi jaz bi rajši stal na oni strani v fronti. A človek se mora žrtvovati, ne more si izbirati službe. Sicer pa je prav tako častno za domovino streljati kakor iskati topovom najboljše smotre, da strelje ne bodo zaman. Višje koristi zahtevajo tak posel od mene. Prepričan sem, da se z mojimi podatki posreči prebiti fronto z manjšimi človeškimi žrtvami nego brez njih."

"Sin, odpovej se temu poslu, materi in meni na ljubo. Pogledj —"

Oče je vstal, prinesel iz druge sobe ženino pismo in prebral sinu nekaj odstavkov, zlasti vrstice, ki so govorile o Ivanu.

"Pusti te nevarne poti! Bodi vojak, če hočeš, a ne zapletaj se v te čudne mreže", je prosil oče.

"Ivan se je zamislil. Zaželel si je malo papirja in odločil gnat in nož. Pri omari stoji je napisal na list:

"Draga mati! Doma sem pri očetu na kratkem dopustu. Žal mi je, da ne morem tudi do vas. Ne bodite v skrbeh ne za očeta ne zame. Godi se nama dobro. Upam, da se bo vse srečno končalo. Iskreno Vas pozdravlja Vaš sin Ivan."

"Denite to v svoje pismo, ko odgovorite materi", je ponudil očetu zagnjeni list. "Se bolje bi bilo, če ji moj list sami izročite, ko pride do nje. Pisma pregledujejo; moje vrstice bi lahko kje obtičale."

"Torej —?" Očetove oči so prosile, naj sin usliši prejšnjo prošnjo.

"To ni mogoče", je odločno odkimal Ivan.

"Zavezal sem se. Dane besede ne prelomim."

"Komu si se zavezal?"

"Svoji bodoči domovini in tisti, ki mi ni nič manj draga — svoji bodoči ženi."

"A tako?" se je začudil oče. "Kje pa jo imaš — bodočo ženo?" je vprašal hladneje.

"Na vaši strani. V velikem mestu ob Savi. Naše krvi je, našega rodu."

"Če je tako, morajo očetove želje seveda molčati", je Žagar pobito sklonil glavo. "Nauki in svet so te odtujili očetu in domu. Le na to, te opozarjam, glej, da se ne boš nikoli kesal tega, kar zdaj delaš."

"Upam, da se ne bom. Še nekaj. Glavno, radi česar sem prišel in se vam razodel, bi bil skoraj pozabil. V hiši imate poveljništvo. Jaz bi moral na oni strani to javiti. To je moja dolžnost. Kakor hitro to storim, vam granate porušijo dom. Če hočete, da vam ostane hiša cela, odpoveste tem ljudem svojo streho."

"Ko bi mogel! Sami so se ugnezdili tu. Nič me niso vprašali."

"Potem se je treba pripraviti, da bo ta hiša v kratkem groblja. To so, oče, take bolesti: sam naj si človek poruši dom, če ga hoče osvoboditi..."

"In ti se ne bi pomišljal in bi ga porušil?"

(Dalje prihodnjik.)

Predsednik poudarja svetovni značaj borbe za svobodo

V poslanici ob obletnici Washingtonovega rojstnega dne, iz katere tu ponatiskujemo poglavne izvečke, poroča predsednik o razvoju vojne in izjavlja, da bomo mi kmalu prevzeli ofenzivo na svoji poti k zmagi.

Sedanja velika borba nas je čim dalje več naučila, da osebna svoboda in varnost imetja kjer-svobodi na svetu je odvisna od varnosti pravice, dolžnosti, svobode in pravičnosti vsespod po svetu.

To je vojskovanje, ki prizadeva vsak kontinent, vsak otok, vsako morje, vsako zračno progo na svetu. Široki oceani, ki so se v prošlosti oglašali kot naša zaščita pred vsakim napadom, so postali neskončna bojšča. Naša naloga sedaj je bojovati se vse okrog sveta. Udarjati moramo na naše sovražnike, kjerkoli jih moremo srečati, tudi če se za nekaj časa moramo neke umikati. Od sovražnika pa terjamo drago plačilo vsak dan, ki mine.

Moramo se bojevati ob takih ogromnih daljavah, da obvarujemo proge za svojo zalogo in proge za stik s svojimi zavezniki. Namen nacije v Japoncev je ločiti Združene države, Britansko, Kitajsko in Rusijo — staroznana osiščna politika "deliti in premagati."

Imamo nekoliko ljudi, ki nam nasvetujejo, da bi se osredotočili na obrambo skrajnega jarka. Javno je, kaj bi se zgodilo, ako narodi, ki se upirajo proti nadvladi Osišč, bi bili ločeni drug od drugega v sled sovražnikove akcije ali samovoljne izolacije:

1. Mi ne bi mogli pošiljati več nikake pomoči Kitajski.

2. Ako bi izgubili stik z jugozapadnim Pacifikom, bi Japonska mogla začeti velikopotezne napade proti obalam zapadne hemisfere, vstevši Alasko.

4. Ako bi prenehali zaščititi severno-atlantsko zalagajočo progo do Britanije in Rusije, bi oslabil protiofenzivo Rusije in vzkrali Britaniji prepotrebne žaloge živeži in municije. Mi pa bomo nadalje prinašali vojno k sovražniku v daljnih krajih in na daljnih morjih.

Severni Atlantik, južni Atlantik, Indijski ocean in južni Pacifik niso ceste, ki peljejo le v eno smer — kajti ladje, ki tja izvažajo naše vojake in municije, privajajo nazaj prepotrebne surovine, ki jih potrebujemo za svojo lastno rabo.

Za obvarovanje prometnih zvez širom sveta je potrebno, da Združeni narodi uživajo primerno varno rabo morja in ozračja ob teh raznih progah in kontrolo strateških baz ob teh progah.

Za kontrolo ozračja je potrebna istočasna raba dalekosežnih težkih bombnikov in lahkih bombnikov, bombnikov stroglovnikov, zračnih nosilcev torped in kratkosežnih borbenih avionov. Težki bombniki lahko letajo na svoj lastni pogon od tukaj do jugozapadnega Pacifika, manjša letala pa je treba spraviti v zaboje in pošiljati po tovornih ladjah. Ladja more

voziti tja in nazaj v približno štirih mesecih oziroma more izvršiti le tri vožnje tja in nazaj v enem letu.

Mi imamo že veliko število bombnikov in borbenih letal z ameriškimi piloti v njih, ki so sedaj v dnevnem stiku s sovražnikom, na jugozapadnem Pacifiku. Tisoči ameriških vojakov so danes v onih pokrajinah, ki so zaposleni z operacijami v zraku in na tleh.

Se predno se je ta vojna začela, so bili Filipinski otoki že obkoljeni na treh straneh od japonske sile. To popolno obkoljenje nam je preprečilo pošiljanje pomembnih ojačanj mož in materiala za junaške branitelje Filipinov.

Ni, kar se je zgodilo v zadnjih dveh mesecih, nam ni dalo povoda, da bi spremenili svojo osnovno strategijo — samo, da je obramba, s katero se je general MacArthur izkazal, velikansko presešla prejšnja pričakovanja. On in njegovi možje žanjejo večno slavo.

MacArthurova armada Filipincev in Amerikancev, vojne sile Združenih narodov na Kitajskem, v Burmi in nizozemski Indiji povzroča, da mora Japonska plačevati čim strašnejšo ceno za svoje ambiciozne poskuse nadvladati vse azijski svet. Vsaka japonska prevozna ladja, ki je bila potopljena ob Javi, je ena prevozna ladja manj za prinašanje pojačanj njihovi vojski, ki stoji nasproti generalu MacArthuru na Luzonu.

Posledice napada na Pearl Harbor — resne kot so bile — so se nesmiselno pretiravale. Ta pretiravanja so izvirno prišla od strani nacističkih propagandistov; moram pa na žalost reči, da so jih ponavljali razni Amerikanci znotraj in zunaj javnega življenja.

Vi in jaz gojimo skrajno preziranje do Amerikancev, ki so po Pearl Harborovem napadu šepetali, da ni več nikake pacifične flote — da je bila vsa flota potopljena ali uničena 7. decembra — da je bilo več kot 1000 naših letal uničenih na tleh.

Vaša vlada ima nepogrešljivo zaupanje v vašo sposobnost slisati najhujše, ne da bi se prestrašili ali izgubili poguma. Vi s svoje strani pa morate imeti popolno zaupanje, da vaša vlada vam ne prikriva ničesar razun

Admiral William H. Standley, novi ameriški poslanik v Rusiji.

The Bike Comes Back in Georgia

Gov. Eugene Talmadge (arrow) rides on the back seat of a tandem bicycle steered by Mayor Le Crow of Atlanta, Ga., as they lead a parade down Peachtree Street to start a movement to popularize bicycle riding. This move comes at a time when it is necessary to save gasoline and rubber for national defense. (Central Press)

informacij, ki bi pomagale sovržniku.

Število naših častnikov in mož ubitih ob napadu na Pearl Harbor dne 7. decembra je bilo 2.340 in število ranjenih je bilo 946. Izmed vseh bojnih ladij, baziranih v Pearl Harborju — bojnih ladij, težkih križark, lahkih križark, nosačev avionov, rušilcev in podmornic — je tri so bile za stalno pokvarjene.

Jako mnogo teh ladij Pacifičnega brodovja niti ni bilo v Pearl Harborju. Nekatere, ki so tam bile, so bile zadete le na lahko, druge pa, ki so bile poškodovane, so se med tem zopet pridružile brodovju oziroma se še popravljajo.

Lahko to rečem, da do danes — in to vseh Pearl Harbor — smo mi uničili znatno več japonskih letal, kolikor so oni naših.

Mi Amerikanci smo bili prisiljeni odstopiti tla, ali jih bomo zopet pridobili. Kmalu bomo mi, in ne naši sovražniki, imeli ofenzivo; mi bomo dobili zadnje bitke in mi bomo napravili končni mir.

Nemčija, Italija in Japonska so prav blizu svoje najvišje proizvodnje letal, topov, tankov in ladij. Združeni narodi pa niso — zlasti ne Združene države ameriške.

Naša prva naloga je graditi produkcijo, tako da Združeni narodi morejo vzdrževati kontrolo na morju in pridobiti kontrolo v zraku — pretežno nadmoč. Dne 6. januarja tega leta sem postavil gotove določene cilje za produkcijo aeroplanov, tankov, topov in ladij. Osiščni propagandisti so jih nazivali fantastične. Nocoj vam lahko rečem, da ti cilji bodo doseženi.

Tukaj so trije visoki nameni za vsakega Amerikanca:

1. Ne prenehajmo delati niti za en dan.

2. Ne bomo zahtevali posebnih pridobitev ali posebnih privilegijev ali koristi za nikako skupino ali poklice.

3. Odrčemo se ugodnostim in predurčimo svoj način življenja, ako naša domovina to od nas zahteva.

Osiščni propagandisti niso uspeli izpodbiti našega zaupanja v naše lastne zaveznike. Pravijo, da so Britanci pri koncu — da Rusi in Kitajci kmalu popustijo. Patriotični in razumni Amerikanci odbijajo take bedastoče.

V Berlinu, Rimu in Tokiju so nas opisali kot narod slabičev, ki najemna britanske vojake ali ruske vojake ali kitajske vojake, da se bijejo za nas.

Naj to sedaj ponovijo!

Naj to povejo generalu MacArthuru in njegovim možem!

Naj to povejo fantom v letelcih trdnjavah!

Naj to povejo pomorščakom, ki danes trdo udarjajo v daljnjih vodah Pacifika!

Naj to povejo pomorskim pešcem!

Združeni narodi tvorijo združenje neodvisnih ljudstev enake dostojnosti in važnosti. Imamo združeno poveljništvo ter sodelovanje in tovarštvo. Mi Amerikanci bomo prispevali združeno produkcijo in združeno pripravljenost za požrtvovalnost in napor. To pomeni narodno edinost, ki ne mo-

re poznati nikakih omejitev plemen ali ver ali sebičnih političnih nakan.

Mi od Združenih narodov soglašamo glede gotovih širokih načel, kake vrste naj bo mir, ki ga iščemo. Atlantski čarter se ne nanaša le na one dele sveta, ki mejijo na Atlantik, marveč na ves svet: razoroženje napadalcev, samoodločba narodov in ljudstev in četvorica svobod — svoboda govora, svoboda vere, svoboda od bede in svoboda od strahu. Bili so časi, ko so bile usode Londona in Moskve v resnem dvomu. Ali nikoli ni bilo niti najmanjšega dvoma, da bi se bodisi Britanci ali Rusi podali. Vsi Združeni narodi pozdravljajo sijajno rusko vojsko, ko proslavlja štirindvajsetletnico svojega začetka. Nizozemsko ljudstvo se še vedno bori neustrašeno.

Čungking ostaja glavno mesto nepremagljive Kitajske.

TISKARNA S.N.P.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, angleškem jeziku in drugih.

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J. TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. — Cene zmerne, unijsko delo pravi. Pišite po informacije na naslov:

SNPJ PRINTERY

2857-58 S. LAWDALE AVENUE CHICAGO, ILL. TEL. ROCKWELL 4904

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETA

Po sklepu 12. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov in ene družine k eni naročnini. List Prosveta stane za vse enako, za člano ali medčlano \$1.50 na leto, eno letno naročnino. Ker pa člani še plačajo pri nasmetu \$1.50 na tednik, se jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni vroška, niti da je list predrag za člano S.N.P.J. List Prosveta je vaša lastna gotovost je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan.

Pojasnilo: Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član S.N.P.J., ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list, tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupaj naročen na dnevnik Prosveta, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne storijo, tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naročnine.

Cene listu Prosveta je:			
Za druž. države in Kanado	\$6.00	Za Člove in Chicago je	\$7.50
1 tednik in	4.80	1 tednik in	4.80
2 tednika in	3.60	2 tednika in	3.60
3 tednike in	2.40	3 tednike in	2.40
4 tednike in	1.20	4 tednike in	1.20
5 tednikov in	0.60	5 tednikov in	0.60
Za Evropo je			
\$9.00			

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

PROSVETA, S.N.P.J. 2857 So. Lawndale Ave. Chicago, Ill.

Prilošeno pošiljam naročnino za list Prosveto vsoto \$

1) Ime _____ Čl. družine št. _____

Naslov _____

Ustavite tednik in ga pripišite k moji naročnini od slednjega članov moje družine:

2) _____ Čl. družine št. _____

3) _____ Čl. družine št. _____

4) _____ Čl. družine št. _____

5) _____ Čl. družine št. _____

Mesto _____ Država _____

Nov naročnik _____ Star naročnik _____